

zaaknummer 2012 T 935 (3)

25 maart 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M. Bomers, advocaat te Nijmegen.

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
(tijdens zijn leven) lid van de Orde van de Minderbroeders
Franciscanen.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 16 april 2013. Op 15 mei 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam] ofm, minister provinciaal van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen. Op 8 oktober 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen met zijn dochter mevrouw [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. M. Bomers, advocaat te Nijmegen. Namens de Orde is verschenen pater [naam], ofm, voorheen minister provinciaal van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen.

Na de zitting is klager in de gelegenheid gesteld met nader (bewijs) materiaal te komen om zijn klaagschrift te ondersteunen. Op 19 december 2013 is bij de Klachtencommissie een mail binnengekomen van de juridisch adviseur van klager met als bijlagen:

- Een verklaring van de huisarts van [klager], dokter [naam];
- een verslag van de vertrouwenspersoon van [klager], mevrouw M[naam], van de met hem in maart en april 2013 gevoerde gesprekken; en
- een aankondiging van een verklaring van de heer drs [naam], arts werkzaam in het [naam]ziekenhuis (nagezonden op d.d. 24 december 2013).

Op 7 januari 2014 is hierop een reactie binnengekomen van [naam] ofm, namens de Orde van de Minderbroeders Franciscanen.

Na een herhaald verzoek om uitstel van klager en zijn juridisch adviseur, kwam op 28 februari 2014 nog een mail binnen van de juridisch adviseur van klager met als bijlage:

- Een toestemming van melding/klacht als steunbewijs van de heer [naam].

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager heeft in de periode van 1964 tot 1973 (met een kleine onderbreking in 1965, hij lag toen van februari tot augustus in het ziekenhuis) gewoond in internaat [naam] te [plaats]. Aan de kapel bij [internaat] was [aangeklaagde] (een Franciscaan) verbonden. De kinderen noemden hem 'meneer Pastoor'. De pater heeft klager in die periode misbruikt. Dit misbruik bestond uit herhaaldelijke betastingen van intieme delen, orale seks en anale seks.

Klager komt uit een gezin met dertien kinderen. Hij is de 8^e in rij. Het gezin woonde in [plaats] in [provincie]. In 1964 is klager als 6-jarige jongen door de kinderbescherming naar [internaat] in [plaats] gebracht. Zijn moeder kon de opvoeding van de kinderen niet aan en had geen geld om de monden te voeden.

Klager bezocht de lagere school aan de overkant van het internaat. Hij kon niet meekomen op school en werd regelmatig halverwege de dag teruggestuurd naar het internaat.

Na de Eerste H. Communie werd klager op 7-jarige leeftijd misdienaar in de kapel bij [internaat]. Hij diende de ochtendmis om 6.00 uur, 's middags het lof en 's avonds de avondmis. Tussendoor moest klager zuster [naam], die verantwoordelijk was voor de kapel, helpen met het poetsen van de kapel en alles klaarmaken voor de pater.

Op een dag had klager bij het terugbrengen van de wijn en de hosties naar de sacristie wat geknoeid. Hij moest daarom twintig weesgegroetjes en een rozenkrans bidden in de biechtstoel. Na het bidden moest klager uit zijn hokje komen en bij [aangeklaagde] in het hokje komen. Daar moest klager zijn broek omlaag doen. De pater begon met klagers penis te spelen en klager moest aangeklaagde bevredigen. Ook nam [aangeklaagde] de penis van klager meerdere keren in de mond. Op een dag nam de pater het geslachtsdeel van klager weer in de mond. Klager was hier niet van gediend en sprong achteruit. Klagers vel zat tussen de tanden (of het gebit) van de pater en zijn voorhuid scheurde in. Klager moest naar de ziekenzaal. Zuster [naam] vroeg klager wat er was gebeurd. De zuster heeft geprobeerd de voorhuid terug te duwen, hechtte de wond en verbood klager om het gebeurde verder te vertellen. Sindsdien ziet klagers geslachtsdeel eruit alsof hij op een slechte manier besneden is. Vervolgens vertelde klager zijn verhaal toch aan de heer [naam] van de kinderbescherming, maar hij geloofde klager niet, waarop klager van hem een draai om zijn oren kreeg. Klager moest zijn mond houden. Na dat gesprek moest klager bij zuster [naam] komen. Zij pakte een koord en sloeg klager zo hard dat hij dagen niet kon zitten en niet naar les kon.

Klager vertelde het verhaal ook eens tegen zijn vader. Deze kwam op de fiets naar [plaats] om verhaal te halen, maar werd door de politie weer verwijderd. Klager kon geen kant op met zijn verhaal.

In de biechtstoel moest klager bukken met zijn gezicht richting de kerkbanken. Als klager dan iets bij de pater moest doen, was alleen klagers gezicht in de biechtstoel. Vaak voelde hij nattigheid in de biechtstoel, op de plek waar hij zat. Klager had daardoor het idee dat hij niet de eerste was die bij de pater had moeten komen.

Klager werd voorts wel eens uit zijn bed gehaald en vervolgens naar het kamertje van [aangeklaagde] gebracht. Daar misbruikte hij niet alleen klager, maar ook andere kinderen.

Dit gebeurde zo om de twee weken denkt klager. Het misbruik door [aangeklaagde] heeft in totaal zo'n veertig keer plaats gevonden. Daarbij ging aangeklaagde de ene keer bij klager van achteren naar binnen en stopte hij een andere keer zijn geslachtsdeel in klagers mond.

Naast het voorgaande werd klager door zuster [naam] eens in de zoveel tijd uit bed gehaald. Hij moest dan als misdienaar met haar en de pater mee naar [instelling] dat twee straten verderop lag. Klager moest het doosje zelf dragen waarmee laatste sacrament werd toegediend. In huize [instelling] werd vervolgens het laatste sacrament toegediend aan een zwakbegaafd of gehandicapt kind.

Daarna pakten de zuster en de pater een hoofdkussen en drukten dit op het gezicht van het kind tot het kind stierf. Klager stond er als misdienaar bij. Als het kind was overleden werd het in een kist gelegd die al klaar stond op de gang. Dit gebeurde een paar keer per jaar. Klager ziet het nog altijd voor zich en kan er nog altijd niet goed van slapen.

2.2. De gebeurtenissen, zoals hierboven genoemd, hebben bij klager geleid tot ernstige psychische klachten. Na zijn vertrek uit het internaat in 1973 is hij op 15-jarige leeftijd opgenomen in het ziekenhuis in [plaats] en onder behandeling geweest van een zenuwarts. Zijn leven lang heeft hij last van wat hem in zijn jeugd is aangedaan. Hij kan er niet van slapen. Klager heeft last van nachtmerries en bonkt dan met zijn hoofd overal tegenaan. De klachten worden de laatste jaren steeds erger. Ook heeft hij last van huidklachten. Volgens zijn artsen komt dit door het opgelopen trauma. Klager is sinds 1984 volledig arbeidsongeschikt vanwege psychische beperkingen. De gebeurtenissen in [plaats] en de moeilijke situatie thuis hebben klager voor het leven beschadigd. Een normaal leven is voor hem niet meer mogelijk.

In 1979 is klager getrouwd. Na drie weken heeft klagers vrouw hem verlaten, omdat zij de verhalen van het misbruik van een broer van klager had gehoord. Ook klagers tweede huwelijk liep op de klippen, ditmaal vanwege zijn probleem met aanrakingen.

Klager heeft verder veel last van ontstekingen. Hij slijkt dure ontstekingsremmers die hij gedeeltelijk zelf moet betalen.

2.3. Klager wil met zijn klacht bijdragen aan de bekendmaking van de gebeurtenissen in [plaats]. Er is een aantal jaren geleden een groot politieonderzoek gedaan naar het vroegtijdig overlijden van veel kinderen in [instelling]. De conclusie van het onderzoek was dat het zeer waarschijnlijk is dat er misdrijven zijn gepleegd. Naast de medische experimenten, de misdrijven en het strenge regime is, naar de mening van klager, het seksuele misbruik onderbelicht gebleven.

Klager wil door middel van deze procedure erkenning krijgen voor het hem aangedane leed. Hij wenst voorts excuses en een passende schadevergoeding.

3. Het verweer/ De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Minister Provinciaal heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde. Hij concludeert dat geen aanwijzingen zijn gevonden voor een mogelijk seksueel misbruik maar dat hij, los van enkele punten die vragen bij hem oproepen, ook geen reden heeft om aan te nemen dat klager onwaarheid spreekt.

4. De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of

chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ongeveer vijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat een deel van de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie acht aannemelijk dat aangeklaagde met klagers penis 'speelde' en dat klager aangeklaagde moest bevredigen door met zijn penis 'te spelen'. De klachtencommissie acht aannemelijk dat dit zo'n veertig keer heeft plaatsgevonden.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring voor zover deze het betasten betreft, ondersteund door de verklaring van [naam]. Ook [naam] verklaart over het betast worden door [aangeklaagde].

Daarnaast wordt de verklaring van klager ondersteund door de verklaringen van zijn huisarts [naam], zijn longarts [naam], zijn vertrouwenspersoon [naam] en zijn dochter [naam] die allen onafhankelijk van elkaar hebben verklaard dat klager hen meerdere malen heeft verteld over seksueel misbruik op jonge leeftijd en tijdens zijn internatsperiode in [internaat].

De klachtencommissie acht echter onvoldoende steunbewijs aanwezig voor de orale bevrediging, nu deze door klager beschreven handelingen in de ruimte van een biechtstoel wel erg moeilijk voorstelbaar zijn en nu [naam] hier niet over heeft verklaard.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 7 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.6. Over (het verzoek van klager om) financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de minister provinciaal van de Orde van de Minderbroeders Franciscanen de klacht gegrond te verklaren, voor zover deze de handelingen betreft als onder 4.3. genoemd.

Dit advies is vastgesteld op 25 maart 2014 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. A.M.T. Denekamp-Mulder en drs. L. Erftemeyer, leden, bijgestaan door mr. Y. Rikken, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.